

MESAFELİ SÖZLEŞMELERDE ARACI HİZMET SAĞLAYICI KAVRAMI

THE CONCEPT OF INTERMEDIARY SERVICE PROVIDER IN DISTANCE CONTRACTS

Musa Furkan ŞAHİN*

Öz

Satıcı veya sağlayıcı ile tüketicinin eş zamanlı fiziksel varlıkları olmaksızın bir sistem çerçevesinde uzaktan iletişim araçları vasıtasıyla kurdukları mesafeli sözleşmenin aracı hizmet sağlayıcı aracılığıyla yapılması mümkündür. Aracı hizmet sağlayıcı kavramının tanımı, Türk hukukunda 6502 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun'un 48. maddesinde, Elektronik Ticaretin Düzenlenmesi Hakkında Kanun'un 2/I-d hükmünde ve Mesafeli Sözleşmeler Yönetmeliği'nin 4/I-i hükmünde; Avrupa Birliği mevzuatında ise 2011/83/AB sayılı Direktif m. 2/I-(18) hükmünde yer almaktadır. Bu düzenlemeler çerçevesinde aracı hizmet sağlayıcı, satıcı veya sağlayıcı ile tüketici arasında uzaktan iletişim sistemi vasıtasıyla mesafeli sözleşme yapılmasına imkân sağlayan ve aracılık eden gerçek veya tüzel kişi olarak tanımlanabilir. Buna göre aracı hizmet sağlayıcı kavramının unsurları: satıcı veya sağlayıcı ile tüketici arasında aracılık yapma, uzaktan iletişim sistemi kullanma, mesafeli sözleşme yapılmasına imkân sağlama ve gerçek veya

* Araştırma Görevlisi Dr., Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi Hukuk Fakültesi, Medeni Hukuk Anabilim Dalı, ORCID: 0000-0001-7277-1013, e-posta: musafurkan.sahin@asbu.edu.tr.

Makale Gönderim Tarihi/Received: 17.02.2024

Makale Kabul Tarihi/Accepted: 08.03.2024

Atıf/Citation: Şahin, Musa Furkan. "Mesafeli Sözleşmelerde Aracı Hizmet Sağlayıcı Kavramı." *Bilişim Hukuku Dergisi* 6, no. 1 (2024): 132-154.

tüzel kişi değildir. Bu kavramın kapsamına ilişkin olarak doktrindeki ve uygulamadaki tereddütlerin giderilmesi için bu unsurların detaylı olarak açıklanması ve tartışmalı bazı hususlar üzerinde durulması gerekmektedir.

Anahtar Kelimeler: Aracı Hizmet Sağlayıcı, Mesafeli Sözleşme, Tüketici Hukuku, İnternet, Çevrim İçi Pazar Yeri.

Abstract

The distance contract concluded between the seller or supplier and the consumer within a system established for the distant marketing without the simultaneous physical presence of the parties may be made through an intermediary service provider. In Turkish law, the definition of the concept of intermediary service provider is stated in Article 48 of the Law on Consumer Protection No. 6502, Article 2/I-d of the Law on the Regulation of Electronic Commerce and Article 4/I-i of the Distance Contracts Regulation. In the European Union law, the definition of this concept is regulated in Article 2/I-(18) of Directive 2011/83/EU. According to these articles, an intermediary service provider can be defined as a natural person or legal entity who enables and intermediates the conclusion of a distance contract between the seller or supplier and the consumer through a distant communication system. The elements of the concept of intermediary service provider are as follows: acting as an intermediary between the seller or supplier and the consumer, using a distant communication system, enabling the conclusion of a distance contract and being a natural person or legal entity. In order to avoid the confusion of doctrine and practice about the scope of this concept, the elements in these definitions should be explained.

Keywords: Intermediary Service Provider, Distance Contract, Consumer Law, Internet, Online Marketplace.

GİRİŞ

6502 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun (TKHK) m. 48’de düzenlenen mesafeli sözleşme, satıcı veya sağlayıcı ile tüketicinin eş zamanlı fiziksel varlıkları olmaksızın bir sistem çerçevesinde uzaktan iletişim araçları vasıtasıyla kurdukları sözleşmedir. Bu sözleşmelerin aracı hizmet sağlayıcılar tarafından oluşturulan bir sistem içerisinde kurulması mümkündür. Nitekim son yıllarda mesafeli sözleşmelerin kurulmasında aracı hizmet sağlayıcılar önemli rol oynamaktadırlar¹. Bu gerekçeyle, 24.03.2022 tarihinde kabul edilen 7392 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun ile Kat Mülkiyeti Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun² ile TKHK m. 48 hükmüne aracı hizmet sağlayıcının sorumluluğuna ilişkin bir fıkra eklenmiştir³. Bu kapsamda,

¹ Aracı hizmet sağlayıcıların önemli miktarda gelir elde ettiklerine ilişkin bkz. İlhan Kara, *Tüketici Hukuku* (Ankara: Yetkin Yayınları, 2023), 1145; Erman Ekingen, “Avrupa Birliği Rekabet Hukuku Açısından Avrupa İçin Dijital Tek Pazar Stratejisinin Son Adımı: Dijital Pazarlar Yasası Taslağı,” *Legal Hukuk Dergisi* 20, no. 232 (2022): 1209.

² RG. 01.04.2022, S. 31796.

³ Bu fıkranın yürürlüğe girmesinden önceki süreçte aracı hizmet sağlayıcının mesafeli sözleşmeye aykırılık hâlinde sorumlu tutulup tutulamayacağı tartışmalıydı. Bu süreçte, aracı hizmet sağlayıcının mesafeli sözleşmeye aykırılık hâlinde sorumlu olması gerektiği yönündeki görüş için bkz. Sezer Çabri, *Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun Şerhi* (Ankara: Adalet Yayınevi, 2021), 893; Murat Aydoğdu ve Nalan Kahveci, *Tüketici Hukuku Dersleri* (Ankara: Adalet Yayınevi, 2021), 609; Selin Sert Sütçü, “Mesafeli Sözleşmelerin Kurulmasına Aracılık Edenlerin Tüketici Hukuku Bağlamında Sorumluluğunun Belirlenmesi,” *Necmettin Erbakan Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* 4, no. 1 (2021): 281. Buna karşılık, aracı hizmet sağlayıcının mesafeli sözleşmeye aykırılık hâlinde sorumluluğunun bulunmadığı, aracı hizmet sağlayıcının sorumluluğunun sadece mesafeli sözleşmelerin kayıtlarının tutulması ve istenmesi hâlinde temin edilmesi ile sınırlı olması gerektiği yönündeki katıldığımız görüş için bkz. M. Murat İnceoğlu ve Ece Baş Süzel, “Mesafeli Sözleşme Kurulmasına Aracılık Edenlerin Tüketicie Karşı Sorumluluğu (TKHK m.48/f.5),” *Bahçeşehir Üniversitesi Hukuk Fakültesi*

TKHK m. 48/VI hükmünde aracı hizmet sağlayıcının ön bilgilendirme, kayıtların tutulması, teslim veya ifa ile cayma hakkına ilişkin yükümlülükler, hiç veya gereği gibi ifa etmeme, ön bilgilendirme ile reklamlarda yer alan bilgilerin uyumlu olması gibi hususlarda sorumluluğu düzenlenmektedir⁴. Kanun koyucunun bu sorumlulukları düzenlemesinin amacı, tüketicinin daha güvenli alışveriş yapabilmesidir⁵.

Türk hukukunda ve Avrupa Birliği mevzuatında aracı hizmet sağlayıcı kavramı tanımlanmaktadır. Ancak aracı hizmet sağlayıcının temel unsurlarını ortaya koyan bu tanımların detaylandırılması ve bu unsurların açıklanması, hangi kişilerin aracı hizmet sağlayıcı olarak nitelendirilebileceğinin belirlenmesi bakımından önemlidir. Bu sebeple bu çalışmada, aracı hizmet sağlayıcı kavramı, bu kavramın Türk hukukunda ve Avrupa Birliği mevzuatında yer alan tanımları esas alınarak açıklanmaktadır. Aracı hizmet sağlayıcı kavramının kapsamına ilişkin olarak doktrindeki tartışmalı hususlar üzerinde durulmakta ve bu konuda uygulamada karşılaşılabilecek özel bazı durumlara yer verilmektedir.

Dergisi 15, no. 189-190 (2020): 481; Setenay Yağmur ve Mazlum Doğan, "Aracı Hizmet Sağlayıcının Elektronik Ticaret Platformundaki Ayıplı Üründen Sorumluluğu," *Terazi Hukuk Dergisi* 19, no. 209 (2024): 117.

⁴ Bu sorumlulukların getirilmesinin en önemli sebebi, günümüzde mesafeli sözleşmelerin genellikle aracı hizmet sağlayıcının işlettiği platform üzerinden yapılmasıdır, bkz. Miray Özer Deniz, "Mesafeli Sözleşmelerde Cayma Hakkının Kullanımına Yönelik Değişiklikler," *Socrates Journal of Interdisciplinary Social Studies* 8, no. 22 (2022): 72; Ayşe Arat, "6502 Sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanunda 7392 Sayılı Kanunla Yapılan Mesafeli Sözleşmelere İlişkin Değişiklikler ve Bunun Aracı Hizmet Sağlayıcının Sorumluluğuna Etkisi." *Terazi Hukuk Dergisi* 18, no. 208 (2023): 14.

⁵ Kara, *Tüketici Hukuku*, 1147.

I. ARACI HİZMET SAĞLAYICI KAVRAMININ TANIMI

Aracı hizmet sağlayıcı kavramının tanımına bu kavramın yer aldığı hükümlerin incelenmesi yoluyla ulaşılabilmektedir. Bu sebeple, aracı hizmet sağlayıcıya ilişkin olarak Türk hukukundaki ve Avrupa Birliği mevzuatındaki ilgili hükümler üzerinde durulması ve bu hükümler çerçevesinde aracı hizmet sağlayıcı kavramının tanımlanması gerekmektedir.

A. Aracı Hizmet Sağlayıcı Kavramının Türk Hukukunda Yer Alan Tanımları

6502 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun'un (TKHK) 2013 yılında kabul edildiği ilk hâlinde⁶ "aracı hizmet sağlayıcı" kavramı yer almamaktaydı. Mesafeli sözleşmelere ilişkin TKHK m. 48'in 5. fıkrasında "Oluşturdukları sistem çerçevesinde, uzaktan iletişim araçlarını kullanmak veya kullandırmak suretiyle satıcı veya sağlayıcı adına mesafeli sözleşme kurulmasına aracılık edenler" ifadesi bulunmaktaydı. Dolayısıyla TKHK'nin yürürlüğe girdiği dönemde "aracılık edenler" ifadesine dayanarak aracı hizmet sağlayıcı kavramı açıklanmaktaydı.

7392 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun ile Kat Mülkiyeti Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun m. 7 ile TKHK m. 48/V'te değişiklik yapılmıştır. Bu değişikliğin sonucunda bu fıkranın ilk kısmı "Oluşturdukları sistem ile satıcı veya sağlayıcı adına mesafeli sözleşme kurulmasına aracılık eden aracı hizmet sağlayıcılar" olmuştur⁷. Ayrıca 7392 sayılı kanunla TKHK m. 48'e yeni bir fıkra eklenmiştir. TKHK m. 48/VI olarak eklenen bu fıkrada aracı hizmet sağlayıcının aracılık ettiği mesafeli sözleşme bakımından sorumluluğunun kapsamı

⁶ RG. 28.11.2013, S. 28835.

⁷ Bu ifade ile aracı hizmet sağlayıcı kavramının tanımlanması için bir "hareket noktası" oluşturulduğuna ilişkin bkz. A. Dilşad Keskin, "TKHK Değişik m. 48 Hükümü Çerçevesinde Aracı Hizmet Sağlayıcının Tüketicie Karşı Sorumluluğu," *Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* 26, no. 3 (2022): 123.

düzenlenmektedir. Mesafeli Sözleşmeler Yönetmeliği'ne ilişkin olan TKHK m. 48/VII'ye de “mesafeli sözleşme kurulmasına aracılık eden aracı hizmet sağlayıcının” ifadesi eklenmiştir. Böylece “aracı hizmet sağlayıcı” kavramı TKHK metnine dâhil edilmiştir. Ancak bu değişikliklere rağmen TKHK'nin “Tanımlar” başlıklı 3. maddesinde “aracı hizmet sağlayıcı” kavramının tanımına yer verilmemiştir⁸.

Türk hukukunda “aracı hizmet sağlayıcı” kavramı 23.10.2014 tarihinde kabul edilen Elektronik Ticaretin Düzenlenmesi Hakkında Kanun'da⁹ (ETDHK) da bulunmaktadır. Bu kanun, sadece tüketici işlemi niteliğindeki mesafeli sözleşmeler bakımından değil¹⁰, elektronik iletişim araçlarıyla yapılan bütün sözleşmeler bakımından uygulama alanı bulmaktadır¹¹. Bu sebeple, ETDHK, TKHK m. 48'e göre genel hüküm niteliğindedir ve somut olaya ilişkin olarak TKHK m. 48'de düzenleme bulunmadığı takdirde ETDHK hükümleri uygulanır¹². ETDHK m. 2/I-d hükmünde “aracı hizmet sağlayıcı” kavramı “Başkalarına ait iktisadi ve ticari faaliyetlerin yapılmasına elektronik ticaret ortamını

⁸ Doktrinde TKHK m. 3'e “aracı hizmet sağlayıcı” kavramının tanımının eklenmesi tavsiye edilmektedir, bkz. Kara, *Tüketici Hukuku*, 1151.

⁹ RG. 05.11.2014, S. 29166.

¹⁰ Inceoğlu ve Baş Süzel, “Aracılık Edenler,” 478.

¹¹ Mesafeli sözleşme, elektronik sözleşmenin bir türüdür; diğer bir ifadeyle, elektronik sözleşme, mesafeli sözleşmeye göre daha geniş bir kavramdır, bkz. Hayrunnisa Altın Şahin, “İnternet Yoluyla Kurulan Mesafeli Sözleşmelerde Tüketicinin Cayma Hakkının İstisnaları,” *Bilişim Hukuku Dergisi* 5, no. 2 (2023): 232; Mustafa Topaloğlu, *Milli Şerh - 6502 Sayılı Tüketicinin Korunması Şerhi* (İstanbul: Aristo Hukuk Yayınevi, 2016), 767; Özge Uzun Kazmacı, “İnternet Ortamında Kurulan Mesafeli Sözleşmelerde Tüketicinin Korunması,” *Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi*, Prof. Dr. Cevedet Yavuz'a Armağan Cilt: II 22, no. 3 (2016): 2795; Şükran İnce ve İzel Kibar, “Distance Contracts in E-Commerce,” *GSI Articleletter*, no. 20 (2019): 60.

¹² Kara, *Tüketici Hukuku*, 1146. Somut olay bakımından ETDHK hükümleri uygulansa dahi tüketici hukukunun temel ilkeleri ve tüketicinin korunması amacı göz önünde bulundurulmalıdır, bkz. Kara, *Tüketici Hukuku*, 1146.

sağlayan gerçek ve tüzel kişiler” şeklinde tanımlanmaktadır. 01.07.2022 tarihinde kabul edilen Elektronik Ticaretin Düzenlenmesi Hakkında Kanunda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun¹³ ile ETDHK m. 2’deki kavramlara “*Elektronik ticaret aracı hizmet sağlayıcı*” kavramı da eklenmiştir¹⁴. Bu kavramın tanımı ise “*Elektronik ticaret pazar yerinde elektronik ticaret hizmet sağlayıcıların mal veya hizmetlerinin teminine yönelik sözleşme yapılmasına ya da sipariş verilmesine imkân sağlayan aracı hizmet sağlayıcı*” şeklindedir. Bu tanımda yer alan “*Elektronik ticaret pazar yeri*” kavramı ETDHK m. 2/I-h bendinde yer almakta ve aracılık hizmetlerinin sunulduğu elektronik ticaret ortamına karşılık gelmektedir.

TKHK’de mesafeli sözleşmelere ilişkin bazı hususların yönetmelikle belirleneceği düzenlenmektedir. Bu hüküm uyarınca Mesafeli Sözleşmeler Yönetmeliği (MSY) kabul edilmiştir¹⁵. MSY’nin yürürlüğe girdiği ilk dönemde de “*aracı hizmet sağlayıcı*” kavramına ilişkin bir düzenleme bulunmamaktaydı. 2022 yılında Mesafeli Sözleşmeler Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik¹⁶ ile yapılan değişiklikle “*aracı hizmet sağlayıcı*” kavramı MSY’ye de eklenmiştir. Böylece MSY m. 4/I-i’de “*aracı hizmet sağlayıcı*” kavramının “*Oluşturduğu sistem ile uzaktan iletişim araçlarını kullanmak veya kullandırmak suretiyle satıcı veya sağlayıcı adına mesafeli sözleşme kurulmasına aracılık eden gerçek veya tüzel kişi*” şeklinde tanımına yer verilmiştir. MSY m. 4/I-j’de de “*platform*” kavramı mesafeli sözleşme kurulmasına aracılık etmek üzere

¹³ RG. 07.07.2022, S. 31889.

¹⁴ TKHK’ye “*aracı hizmet sağlayıcı*” kavramı eklendikten sonraki ve ETDHK’de değişiklik yapılmadan önceki dönemde iki kanun arasında paralellik sağlandığı ancak ETDHK’de yapılan değişiklikle bu paralelliğin “*kısmen bozulduğu*” yönünde bkz. Keskin, “TKHK Değişik m. 48 Hükümü,” 123.

¹⁵ RG. 27.11.2014, S. 29188.

¹⁶ RG. 23.08.2022, S. 31932.

oluşturulan sistem olarak tanımlanmıştır. Ayrıca Mesafeli Sözleşmeler Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik ile MSY m. 12/A hükmü eklenmiştir. Bu hükümde aracı hizmet sağlayıcının yükümlülükleri düzenlenmektedir¹⁷.

B. Aracı Hizmet Sağlayıcı Kavramının Avrupa Birliği Mevzuatında Yer Alan Tanımı

Avrupa Birliği mevzuatında tüketicinin korunmasına yönelik birçok düzenleme bulunmakta ve tüketicilerin ihtiyaçlarına yönelik gelişmeler ışığında yeni düzenlemeler kabul edilmektedir. Tüketici haklarına ilişkin 25 Ekim 2011 tarihli ve 2011/83/AB sayılı Avrupa Parlamentosu ve Konsey Direktifi'nin kabul edildiği ilk metninde aracı hizmet sağlayıcı kavramına yer verilmemiştir. Tüketicinin korunmasına dair kuralların daha iyi uygulanması ve modernleştirilmesine ilişkin 27 Kasım 2019 tarihli ve (AB) 2019/2161 sayılı Avrupa Parlamentosu ve Konsey Direktifi ile 2011/83/AB sayılı Direktif'te birtakım değişiklikler ve eklemeler yapılmıştır ve bu direktifin "*Tanımlar (Definitions)*" başlıklı 2. maddesine "*çevrim içi pazar yeri (online marketplace)*" ve "*çevrim içi pazar yeri sağlayıcı (provider of an online marketplace)*" kavramları eklenmiştir.

¹⁷ Mesafeli Sözleşmeler Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik'te MSY m. 12/A hükmünün 01.10.2022 tarihinde yürürlüğe gireceği düzenlenmektedir. 14.09.2022 tarihli ve 31953 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Mesafeli Sözleşmeler Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelikte Değişiklik Yapılması Hakkında Yönetmelik ile MSY m. 12/A'nın 7. fıkrasının (b) bendinin 01.01.2024 tarihinde yürürlüğe gireceği belirtilmektedir. 04.11.2023 tarihli ve 32359 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Mesafeli Sözleşmeler Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik'te ise MSY m. 12/A'nın 7. fıkrasının (b) bendinin 01.01.2025 tarihine kadar uygulanmayacağı düzenlenmektedir.

2011/83/AB sayılı Direktif m. 2/I-(18)'e¹⁸ göre “*çevrim içi pazar yeri sağlayıcı*” tüketicilere çevrim içi pazar yeri sağlayan tacirdir. “*Çevrim içi pazar yeri*” ise 2011/83/AB sayılı Direktif m. 2/I-(17)'de¹⁹ tacir tarafından veya onun adına işletilen, tüketicilerin diğer tacirler veya tüketicilerle mesafeli sözleşme yapmasına imkân sağlayan ve internet sitesi, internet sitesinin bir kısmı veya uygulama da dâhil olmak üzere yazılım kullanan bir hizmet olarak tanımlanmaktadır. Dolayısıyla 2011/83/AB sayılı Direktif'te çevrim içi pazar yeri sağlayıcının tanımı, çevrim içi pazar yeri kavramı üzerinden yapılmaktadır.

C. Aracı Hizmet Sağlayıcı Kavramının Türk Hukuku ve Avrupa Birliği Mevzuatı Işığında Tanımı

Aracı hizmet sağlayıcı kavramı Türk hukukunda Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun, Elektronik Ticaretin Düzenlenmesi Hakkında Kanun, Mesafeli Sözleşmeler Yönetmeliği'nde tanımlanmaktadır. Avrupa Birliği mevzuatında ise 2011/83/AB sayılı Direktif m. 2/I-(18)'de bu kavrama ilişkin bir tanım yer almaktadır. Türk hukukunda ve Avrupa Birliği mevzuatında bulunan bu tanımlar genel olarak benzer unsurları içermektedirler. Bu tanımlarda esas alınan unsurlar; satıcı veya sağlayıcı ile tüketici arasında aracılık yapma, uzaktan iletişim sistemi kullanma, mesafeli sözleşme yapılmasına imkân sağlama ve gerçek veya tüzel kişi olmadır. Bütün unsurlar bir araya getirildiğinde aracı hizmet sağlayıcı şu şekilde tanımlanabilir: Aracı hizmet sağlayıcı, satıcı veya sağlayıcı ile tüketici arasında uzaktan iletişim sistemi vasıtasıyla

¹⁸ 2011/83/AB sayılı Direktif m. 2/I-(18)'de çevrim içi pazar yeri sağlayıcı, “(18) ‘provider of an online marketplace’ means any trader which provides an online marketplace to consumers” olarak tanımlanmaktadır.

¹⁹ 2011/83/AB sayılı Direktif m. 2/I-(17)'de çevrim içi pazar yeri “(17) ‘online marketplace’ means a service using software, including a website, part of a website or an application, operated by or on behalf of a trader which allows consumers to conclude distance contracts with other traders or consumers” olarak tanımlanmaktadır.

mesafeli sözleşme yapılmasına imkân sağlayan ve aracılık eden gerçek veya tüzel kişidir.

II. ARACI HİZMET SAĞLAYICI KAVRAMININ UNSURLARI

A. Genel Olarak

Aracı hizmet sağlayıcı kavramının unsurları satıcı veya sağlayıcı ile tüketici arasında aracılık yapma, uzaktan iletişim sistemi kullanma, mesafeli sözleşme yapılmasına imkân sağlama ve gerçek veya tüzel kişi değildir. Aracı hizmet sağlayıcının sorumluluğunun geniş tutulması tüketicinin korunması açısından önem arz eder. Bu sebeple aracı hizmet sağlayıcı kavramının kapsamının geniş yorumlanması tüketicinin lehine olacaktır²⁰.

Bir platformun aracı hizmet sağlayıcı olarak nitelendirilebilmesi için bu platformun adlandırmasından ziyade işlevi göz önünde bulundurulmalıdır²¹. Buna göre, bir

²⁰ Aracı hizmet sağlayıcı kavramının kapsamının geniş yorumlanması gerektiği yönünde bkz. Philipp Maume, *Beckscher Online-Kommentar zum BGB (BeckOK BGB)*. (München: Verlag C. H. Beck, 2023), § 312I BGB, Art. 3, beck-online.beck.de; Christiane Wendehorst, *Münchener Kommentar zum Bürgerlichen Gesetzbuch: BGB, Band 3: Schuldrecht – Allgemeiner Teil II*. (München: Verlag C. H. Beck, 2022), § 312I BGB, Art. 5, beck-online.beck.de; Patrik Schmidt, “§1 Transparenzpflichten für Online-Marktplätze,” iç. *Das neue Schuldrecht*, ed. Tobias Brönneke, Carsten Föhlich ve Klaus Tonner (Baden-Baden: Nomos Verlagsgesellschaft, 2022), N. 4.

²¹ Wendehorst, MüKo, § 312I BGB, Art. 11. Tarafların edimleri dikkate alındığında elektronik pazaryeri işletmecisinin niteliğinin acentelik olduğu yönünde bkz. Muhammet Emin Bingöl, “Elektronik Pazaryeri İşletmecilerinin Satıcılar Bakımından Yapmış Olduğu Aracılık Faaliyetinin Hukukî Niteliği,” *Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* 25, no. 2 (2023): 625 vd. Aracı hizmet sağlayıcı ile satıcı veya sağlayıcı arasındaki

platformu işleten kişinin kendisinin aracı hizmet sağlayıcı olmadığını iddia etmesi yeterli değildir. Aracı hizmet sağlayıcı kavramının unsurları bu kişi bakımından sağlanıyorsa, aksi iddia edilse dahi bu kişi aracı hizmet sağlayıcı niteliğinde kabul edilir. Bu kapsamda, sosyal ağları, video paylaşım platformlarını ve bunlara benzer başka platformları işletenler dahi aracı hizmet sağlayıcı kavramına dâhil edilebilir²².

B. Satıcı veya Sağlayıcı ile Tüketici Arasında Aracılık Yapma

Aracı hizmet sağlayıcının en önemli unsuru, satıcı veya sağlayıcı ile tüketici arasında aracılık yapmasıdır²³. Bu sayede satıcı veya sağlayıcının sunduğu malın veya hizmetin tüketici tarafından fark edilmesi ve tüketicinin bunlara erişebilmesi sağlanır. Aracı hizmet sağlayıcı, arz ve talebin bir araya getirilmesi işlevini görür²⁴. Bunun sonucunda satıcı veya sağlayıcı ile tüketici arasında sözleşme yapılması kolaylaştırılır²⁵.

Bir kişinin aracı hizmet sağlayıcı olarak kabul edilebilmesi için işlettiği platformda üçüncü kişi durumundaki satıcı veya

sözleşmenin satış için bırakma sözleşmesi niteliğinde olduğuna ilişkin bkz. Umay İlke Koca, *Mesafeli Sözleşmelerin Kurulmasına Aracılık Eden Platformlara Karşı Tüketicinin Korunması* (Ankara: Yetkin Yayınları, 2023), 92.

²² Wendehorst, MüKo, § 312I BGB, Art. 11.

²³ Sağlayıcının alışveriş merkezi içindeki dükkanların işleticisine, aracı hizmet sağlayıcının ise alışveriş merkezi genel işletmecisine benzetilebileceğine ilişkin bkz. Aydoğdu ve Kahveci, *Tüketici*, 610.

²⁴ Maume, BeckOK, § 312I BGB, Art. 3; İnceoğlu ve Baş Süznel, "Aracılık Edenler," 478; Topaloğlu, *Milli Şerh*, 775; Aydoğdu ve Kahveci, *Tüketici*, 608; Sert Sütçü, "Aracılık Edenler," 279; Harun Demirbaş, *6563 Sayılı Elektronik Ticaretin Düzenlenmesi Hakkında Kanun Kapsamında Hizmet Sağlayıcıları ve Aracı Hizmet Sağlayıcılarının Yükümlülükleri* (Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2015), 26; Zeynep Özbay Özdoğru, *İnternet Ortamında Faaliyet Gösteren Aracılık Edenlerin Mesafeli Sözleşmeden Dolayı Tüketicilere Karşı Sorumluluğunun Şartları* (İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2022), 32; Bingöl, "Elektronik Pazaryeri İşletmecileri," 607.

²⁵ Wendehorst, MüKo, § 312I BGB, Art. 5.

sağlayıcıların mallarının veya hizmetlerinin bulunması gerekir. Buna karşılık platformda tüketici sadece platformu işleten kişinin mallarına veya hizmetlerine erişebiliyorsa bu kişi aracı hizmet sağlayıcı niteliğinde değildir²⁶. Platformda hem bu platformu işleten kişinin malları veya hizmetleri hem de üçüncü kişi durumundaki satıcı veya sağlayıcıların malları veya hizmetleri bulunduğu takdirde ise platformu işleten kişinin aracı hizmet sağlayıcı olduğu kabul edilmektedir²⁷. Bu durumda platformu işleten kişi, üçüncü kişi durumundaki satıcı veya sağlayıcı ile tüketici arasında yapılan mesafeli sözleşmeler bakımından aracı hizmet sağlayıcı; platformu işleten kişinin kendi malları veya hizmetleri konusunda yapılan mesafeli sözleşmeler bakımından ise hem satıcı veya sağlayıcı hem de aracı hizmet sağlayıcıdır²⁸. Bu kişinin tarafı olduğu mesafeli sözleşmelerde hem satıcı veya sağlayıcı olmasından hem de aracı hizmet sağlayıcı olmasından doğan yükümlülüklerini yerine getirmesi gerekmektedir.

²⁶ Çabri, *Şerh*, 892.

²⁷ Maume, BeckOK, § 312I BGB, Art. 3; Wendehorst, MüKo, § 312I BGB, Art. 12; Patrik Schmidt, "Neue Anforderungen für Online-Marktplätze und Bewertungsplattformen im Zivil- und Lauterkeitsrecht," *Verbraucher und Recht*, no. 4 (2022): 132; Keskin, "TKHK Değişik m. 48 Hükmü," 124. Platformu işleten kişinin kendi mallarını veya hizmetlerini de sergilemesi hâlinde diğer satıcı veya sağlayıcılar ile rekabet içerisinde bulunacağından daha şeffaf ve rekabeti engellemeyen bir sistem kurması gerektiğine ilişkin bkz. Wendehorst, MüKo, § 312I BGB, Art. 12; Stefan Naumann ve Anselm Rodenhausen, "Die P2B-Verordnung aus Unternehmenssicht: Herausforderungen für europäische Plattformen am Beispiel einer Hybrid-Online-Plattform," *Zeitschrift für Europäisches Privatrecht*, no. 4 (2020): 789; Christoph Busch, "Mehr Fairness und Transparenz in der Plattformökonomie?" *Gewerblicher Rechtsschutz und Urheberrecht*, no. 8 (2019): 793.

²⁸ Sert Sütçü, "Aracılık Edenler," 281.

Tüketicinin aracı hizmet sağlayıcının işlettiği platforma üye olması veya bir kullanıcı hesabı oluşturması gerekli değildir²⁹. Diğer bir ifadeyle, aracı hizmet sağlayıcının sorumluluğunun doğması için tüketici ile aralarında açıkça bir aracılık sözleşmesi yapılmasına gerek yoktur³⁰. Tüketicinin kullanıcı hesabı oluşturmaksızın satıcı veya sağlayıcının mal veya hizmetlerine erişebilmesi hâlinde de platformu işleten kişinin aracı hizmet sağlayıcı olarak sorumluluğu bulunmaktadır.

C. Uzaktan İletişim Sistemi Kullanma

Aracı hizmet sağlayıcı, satıcı veya sağlayıcı ile tüketici arasında mesafeli sözleşme kurulmasını sağlama faaliyetini uzaktan iletişim sistemi kullanarak yapmalıdır³¹. 2011/83/AB

²⁹ Tüketici ile aracı hizmet sağlayıcı arasında “*edim ilişkisinden bağımsız bir borç ilişkisi*” bulunduğu, böylece tüketicinin satıcı veya sağlayıcı ile aracı hizmet sağlayıcı arasındaki sözleşmeden yararlanabilmesinin mümkün olduğu yönünde bkz. Topaloğlu, *Milli Şerh*, 775.

³⁰ Maume, BeckOK, § 312l BGB, Art. 4; Wendehorst, MüKo, § 312l BGB, Art. 7. Aracı hizmet sağlayıcı ile tüketici arasında üyelik sözleşmesi yapıldığı ve bu kapsamda tüketicinin bilgilerinin aracı hizmet sağlayıcıda bulunduğuna ilişkin bkz. Sert Sütçü, “Aracılık Edenler,” 280. Aracı ve tüketici arasında üyelik sözleşmesi bulunduğuna ilişkin bkz. Aydoğdu ve Kahveci, *Tüketici*, 608.

³¹ Schmidt, “Transparenzpflichten,” N. 4; İnceoğlu ve Baş Süznel, “Aracılık Edenler,” 478; Topaloğlu, *Milli Şerh*, 775; Aydoğdu ve Kahveci, *Tüketici*, 608; Çağlar Özel, *Tüketicinin Korunması Hukuku* (Ankara: Seçkin, 2021), 254; Sert Sütçü, “Aracılık Edenler,” 279; Selin Sert Sütçü, “Elektronik Ticarete Tüketicinin Korunması,” iç. 6502 Sayılı Tüketicinin Korunması Hakkındaki Kanun Hükümlerine Göre Tüketici Hukuku Uygulamalarında Tüketicinin Korunması, ed. Selin Sert Sütçü (Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2019), 17; Erman Ekingen ve Miray Özer Deniz, “7392 ve 7416 Sayılı Kanunlarla Yapılan Değişikliklerin Aracı Hizmet Sağlayıcı Olarak Çevrimiçi Çok Taraflı Platformların Sorumluluklarına ve Tüketicilere Etkileri,” *Adalet Dergisi*, no. 69 (2022): 436; Bingöl, “Elektronik Pazaryeri İşletmecileri,” 603; Uzun Kazmacı, “İnternet Ortamında,” 2811. Aynı yönde bkz. Yar. 11. HD, E.2022/3467, K.2022/6446, 29.9.2022; Yar. 3. HD, E.2021/4000, K.2021/11403, 15.11.2021, (kazanci.com.tr).

sayılı Direktif m. 2/I-(17)'de uzaktan iletişim sistemi kapsamında internet sitesi, internet sitesinin bir kısmı veya uygulama da dâhil olmak üzere yazılım kullanılmasına yer verilmektedir. Türk hukukunda ise bu unsura karşılık gelecek şekilde TKHK m. 48/V ile MSY m. 4/I-i hükümlerinde “sistem” ve ETDHK m. 2/I-d hükmünde “elektronik ticaret ortamı” ifadeleri yer almaktadır.

Aracı hizmet sağlayıcının kullandığı uzaktan iletişim sistemi yazılım tabanlı olmalıdır. Ancak bu sistem için kullanılan yazılımın türü, sistemin hangi işletim sistemi için hazırlandığı veya sisteme hangi araçla erişildiği önemli değildir. Türk hukukunda da Avrupa Birliği mevzuatında da buna ilişkin bir sınırlama getirilmemiştir. Bu bakımdan, uzaktan iletişim sistemi kavramı, en geniş anlamda yorumlanmalı, bu kavramın kapsamına her bir yazılım temelli sistem dâhil edilmelidir³². Bunun bir sonucu olarak, kanun koyucunun gelişen teknolojiye de uyum sağlama çabası olduğu anlaşılmaktadır. Diğer bir ifadeyle, bu hükümlerde sadece hâlihazırda mevcut olan teknoloji ve kullanılan yöntemler kastedilmemiştir. Gelecekte yazılım tabanlı farklı teknolojiler ortaya çıktığında ve bunlar da mesafeli sözleşme kurulması için kullanıldığı takdirde uzaktan iletişim sistemi olarak kabul edilebilirler³³.

D. Mesafeli Sözleşme Yapılmasına İmkân Sağlama

Mesafeli sözleşme, satıcı veya sağlayıcı ile tüketicinin fiziksel olarak aynı ortamda bulunmadan, uzaktan iletişim sistemi vasıtasıyla kurdukları sözleşmedir. Aracı hizmet sağlayıcı, kullandığı uzaktan iletişim sistemi ile satıcı veya sağlayıcı ile tüketici arasında mesafeli sözleşme kurulması

³² Doktrinde uzaktan iletişim sistemine *Apple App Store* ve *Google Play Store* gibi uygulama mağazaları ile *eBay*, *Amazon* örnek verilmektedir, bkz. Maume, BeckOK, § 312I BGB, Art. 3; Schmidt, “Neue Anforderungen,” 132.

³³ Maume, BeckOK, § 312I BGB, Art. 3; Wendehorst, MüKo, § 312I BGB, Art. 5.

imkânı sağlamalıdır³⁴. Bu bakımdan, uzaktan iletişim sisteminde sadece tacirler arasında (B2B) sözleşme kurulabiliyorsa, diğer bir ifadeyle tüketicilerin kullanımına açık olmayan bir sistem mevcutsa bu unsur sağlanmış sayılamaz. Bu durumda, uzaktan iletişim sistemini işleten kişi, aracı hizmet sağlayıcı niteliğinde değildir³⁵.

Uzaktan iletişim sistemi vasıtasıyla hem tacirler arasında hem de satıcı veya sağlayıcı ile tüketici arasında sözleşme kurulması mümkünse bu şart gerçekleşmiş sayılır. Buna göre, sistemin tüketicilerin kullanımına açık olması yeterlidir. Bu sistemde tüketiciler dışında kullanıcıların da olup olmaması, bu sistemi işleten kişinin aracı hizmet sağlayıcı niteliğini etkilemez³⁶.

Doktrinde bir görüşe göre tüketici sözleşmesinin yapıldığı internet sitesini işleten kişi aracı hizmet sağlayıcı değildir³⁷. Zira bu görüşe göre, mesafeli sözleşmenin doğrudan internet sitesini işleten kişi ile yapıldığı, sözleşme öncesi bilgilendirme formunun bu kişi tarafından sunulduğu, cayma hakkının bu kişiye karşı kullanıldığı, bedelin bu kişiye ödendiği ve bu kişi ile satıcı veya sağlayıcı arasındaki ilişkinin tüketiciyi ilgilendirmediği gerekçeleriyle internet sitesini işleten kişi bizzat

³⁴ Schmidt, "Transparenzpflichten," N. 4; Kara, *Tüketici Hukuku*, 1152; İnceoğlu ve Baş Süzel, "Aracılık Edenler," 478; Ekingen ve Özer Deniz, "Çevrimiçi Çok Taraflı Platformlar," 436; Özbay Özdoğru, *Aracılık Edenler*, 32; Arat, "Etki," 16; Koca, *Platformlar*, 86. Aynı yönde bkz. Yar. 11. HD, E.2022/3467, K.2022/6446, 29.9.2022, (kazanci.com.tr).

³⁵ Maume, BeckOK, § 312l BGB, Art. 4; Schmidt, "Transparenzpflichten," N. 4; Schmidt, "Neue Anforderungen," 132. Uzaktan iletişim sisteminde tüketicilerin de sözleşme yapıp yapamayacaklarına ilişkin şüphe varsa bu sistemi tüketicilerin de kullanabildiği varsayılmalıdır, bkz. Wendehorst, MüKo, § 312l BGB, Art. 6.

³⁶ Maume, BeckOK, § 312l BGB, Art. 4; Wendehorst, MüKo, § 312l BGB, Art. 6.

³⁷ Çabri, *Şerh*, 893. Bu internet sitelerine *hepsiburada*, *n11*, *trendyol*, *gittigidiyor*, *amazon*, *epttaom* örnek verilmektedir, bkz. Çabri, *Şerh*, 892.

sözleşmenin tarafıdır. Kanaatimizce internet sitesini işleten kişi, satıcı veya sağlayıcıya aracılık etmek için bu işlemleri gerçekleştirmektedir. Tüketicinin kurduğu mesafeli sözleşmenin diğer tarafı, malı veya hizmeti sunan satıcı veya sağlayıcıdır. Sözleşmenin kurulduğu ve tüketici ile satıcı veya sağlayıcıyı buluşturan internet sitesini işleten kişi ise aracı hizmet sağlayıcıdır. Nitekim Yargıtay da bir kararında mesafeli sözleşme kurmaya aracılık eden ve tüketiciden satıcı veya sağlayıcı adına bedel tahsil eden kişinin aracı hizmet sağlayıcı niteliğinde olduğunu kabul etmiştir³⁸.

Uzaktan iletişim sistemlerinin bazılarında satıcı veya sağlayıcı niteliğinde olmayan kişilerin mal veya hizmet sunmasına ilişkin sözleşmeler de kurulabilmektedir. Bu durumda tüketici işleminin unsurları sağlanmadığından dolayı, bu sözleşmeler tüketici işlemi niteliğinde olmaz. Bu tip uzaktan iletişim sistemlerinde hem tüketici işlemi niteliğinde olmayan sözleşmeler hem de satıcı veya sağlayıcı ile tüketici arasında mesafeli sözleşme kurulabilmesinin mümkün olması hâlinde ise sistemi işleten kişinin aracı hizmet sağlayıcı olduğu kabul edilmektedir³⁹.

Aracı hizmet sağlayıcı, uzaktan iletişim sistemi vasıtasıyla mesafeli sözleşme yapılmasına imkân sağlamaktadır. Bunun yanında, aracı hizmet sağlayıcının başka hizmetleri de bulunabilir⁴⁰. Mesela aracı hizmet sağlayıcı, satıcının mallarının tüketiciye ulaştırılmasını gerçekleştiriyor veya mal veya

³⁸ Bkz. Yar. 11. HD, E.2022/3467, K.2022/6446, 29.9.2022, (kazanci.com.tr).

³⁹ Maume, BeckOK, § 312I BGB, Art. 4; Wendehorst, MüKo, § 312I BGB, Art. 6.

⁴⁰ Çevrimiçi çok taraflı platformlara ilişkin açıklamalar için bkz. Ekingen ve Özer Deniz, "Çevrimiçi Çok Taraflı Platformlar," 431; Ekingen, "Dijital Pazarlar Yasası Taslağı," 1211-1212. *Amazon*, satıcıları, tüketicileri ve reklam verenleri bir araya getiren çevrimiçi çok taraflı platformların en önemli örneklerinden biridir, bkz. Ekingen ve Özer Deniz, "Çevrimiçi Çok Taraflı Platformlar," 432.

hizmetlerin reklamını yapıyor olabilir. Bunun gibi, aracı hizmet sağlayıcının farklı hizmetleri de üstlendiği takdirde aracı hizmet sağlayıcı niteliği değişmemektedir. Diğer bir ifadeyle, aracı hizmet sağlayıcının mesafeli sözleşme yapılmasına imkân sağlamanın dışında bir faaliyette bulunup bulunmaması, aracı hizmet sağlayıcı niteliğini etkilemez⁴¹.

İnternette bazı platformlarda sadece sözleşme görüşmelerinin başlatılmasına aracılık edilmektedir. Satıcı veya sağlayıcı, bu türdeki platformlarda sunduğu mal veya hizmetin bilgilerini paylaşmakta; buna karşılık tüketici, bu bilgileri inceleyip satıcı veya sağlayıcı ile iletişime geçmektedir. Taraflar, bu platform aracılığıyla değil, farklı şekillerde sözleşme yapmaktadırlar. Mesela, taraflar telefon vasıtasıyla doğrudan birbirleri ile görüşebilirler veya fiziksel olarak bir araya gelip sözleşme görüşmelerinde bulunabilirler. Bu türdeki platformları işletenler, doğrudan bu sistem vasıtasıyla mesafeli sözleşme kurulmadığı için aracı hizmet sağlayıcı niteliğinde olmazlar⁴².

E. Gerçek Kişi veya Tüzel Kişi Olma

⁴¹ Maume, BeckOK, § 312I BGB, Art. 4; Wendehorst, MüKo, § 312I BGB, Art. 11; Bingöl, "Elektronik Pazaryeri İşletmecileri," 607.

⁴² Maume, BeckOK, § 312I BGB, Art. 5; Topaloğlu, *Milli Şerh*, 775; Aydoğdu ve Kahveci, *Tüketici*, 609; Özel, *Tüketicinin Korunması Hukuku*, 254; Ekingen ve Özer Deniz, "Çevrimiçi Çok Taraflı Platformlar," 436; Bingöl, "Elektronik Pazaryeri İşletmecileri," 619. Aynı yönde bkz. Yar. 11. HD, E.2022/3467, K.2022/6446, 29.9.2022, (kazanci.com.tr). Yer sağlayıcıya ilişkin Yargıtay kararı için bkz. Yar. 11. HD, E.2021/2814, K.2022/7134, 18.10.2022, (kazanci.com.tr). Sadece satıcı ve sağlayıcılar ile tüketicilerin iletişime geçmesine aracılık eden "sahibinden.com" gibi internet sitelerinin aracı hizmet sağlayıcı niteliğinde olmadığı ve "mutlak yer sağlayıcı" olarak adlandırılabileceğine ilişkin bkz. Aydoğdu ve Kahveci, *Tüketici*, 609.

Aracı hizmet sağlayıcı, gerçek kişi veya tüzel kişi olabilir⁴³. Nitekim MSY m. 4/I-(i)'de ve ETDHK m. 2/I-d'de bulunan aracı hizmet sağlayıcı tanımlarında bu hususa yer verilmiştir. Bu bakımdan aracı hizmet sağlayıcı olabilecek kişilerle ilgili bir sınırlandırma getirilmemiştir.

Aracı hizmet sağlayıcının kim olduğu, tüketicinin subjektif algısına dayanmalıdır. Bu bakımdan, ilgili platformu kimin işlettiğine yönelik bir izlenim oluşturulduysa, tüketiciler tarafından benimsenen bu izlenime uygun olarak değerlendirme yapılmalıdır⁴⁴. Doktrindeki bir görüş, bazı internet sitelerinde tüketicinin malı hangi satıcının sattığına değil internet sitesinin güvenilirliğine dikkat etmesi sebebiyle bu internet sitelerinin mesafeli sözleşmenin kurulmasına aracılık eden niteliğinde olmadığını, bizzat sözleşmenin tarafı olduğunu savunmaktadır⁴⁵. Ancak kanaatimizce tüketicinin bu internet sitelerinin güvenilirliğine dikkat etmesi, bu sitelerin aracı hizmet sağlayıcı niteliğinde olmadığını göstermez. Bu durumda, tüketicinin bu internet sitelerinin aracılık hizmetini iyi yaptığına güvenerek bu internet siteleri üzerinden sözleşme kurması söz konusudur.

Son olarak aracı hizmet sağlayıcı dış kaynak kullanımı ile de sorumluluklarından kaçamaz⁴⁶. Buna göre, aracı hizmet sağlayıcının bazı işler bakımından üçüncü kişilerle çalışması veya bazı işleri uzman kişilere yaptırması hâlinde dahi aracı hizmet sağlayıcının sorumluluğu devam etmektedir.

⁴³ Kara, *Tüketici Hukuku*, 1145; İnceoğlu ve Baş Süzel, "Aracılık Edenler," 478; Sert Sütçü, "Aracılık Edenler," 279; Sert Sütçü, "Elektronik Ticaret," 17; Demirbaş, *6563 Sayılı Kanun*, 26; Özbay Özdoğru, *Aracılık Edenler*, 32; Bingöl, "Elektronik Pazaryeri İşletmecileri," 603.

⁴⁴ Wendehorst, *MüKo*, § 312I BGB, Art. 15.

⁴⁵ Çabri, *Şerh*, 893. Bu internet sitelerine *hepsiburada*, *n11*, *trendyol*, *gittigidiyor*, *amazon*, *epttaom* örnek verilmektedir, bkz. Çabri, *Şerh*, 892.

⁴⁶ Wendehorst, *MüKo*, § 312I BGB, Art. 15.

SONUÇ

Aracı hizmet sağlayıcı, hem Türk hukukuna hem de Avrupa Birliği mevzuatına son yıllarda dâhil olan kavramlardan biridir. Bu kavramın tanımına Türk hukukunda TKHK m. 48/V'te, ETDHK m. 2/I-d'de ve MSY m. 4/I-i'de; Avrupa Birliği mevzuatında ise 2011/83/AB sayılı Direktif m. 2/I-(18)'de yer verilmektedir. Bu hükümler çerçevesinde aracı hizmet sağlayıcı, satıcı veya sağlayıcı ile tüketici arasında uzaktan iletişim sistemi vasıtasıyla mesafeli sözleşme yapılmasına imkân sağlayan ve aracılık eden gerçek veya tüzel kişidir.

Aracı hizmet sağlayıcı kavramının tanımından yola çıkılarak bu kavramın unsurları satıcı veya sağlayıcı ile tüketici arasında aracılık yapma, uzaktan iletişim sistemi kullanma, mesafeli sözleşme yapılmasına imkân sağlama ve gerçek veya tüzel kişi olma olarak ifade edilebilir. Tüketicinin taraf olduğu mesafeli sözleşmeleri aracı hizmet sağlayıcının işlettiği platformlar üzerinden kurması, aracı hizmet sağlayıcının bazı yükümlülüklerinin doğmasına ve tüketicinin aracı hizmet sağlayıcının sorumluluğuna başvurabilmesine imkân tanır. Bu sebeple, aracı hizmet sağlayıcı kavramının kapsamının geniş tutulması tüketicinin lehinedir. Uygulamada, bir platformun aracı hizmet sağlayıcı olup olmadığına ilişkin tereddütlerin aracı hizmet sağlayıcının unsurları dikkate alınarak giderilmesi gerekmektedir.

Aracı hizmet sağlayıcı satıcı veya sağlayıcı ile tüketici arasında aracılık yapmayı üstlenir. Buna göre aracı hizmet sağlayıcının işlettiği platformda üçüncü kişi durumundaki satıcı veya sağlayıcıların mal veya hizmetlerinin bulunması gerekir. Platformu işleten kişi, üçüncü kişilerin mal veya hizmetleri ile birlikte kendi mal veya hizmetlerini de sunuyorsa dahi aracı hizmet sağlayıcı olarak kabul edilmelidir.

Aracı hizmet sağlayıcı, işlevini kullandığı bir uzaktan iletişim sistemi ile yerine getirir. Yazılım tabanlı olması gereken bu sistem hâlihazırda mevcut olan teknoloji ile sınırlı değildir.

Gelecekte ortaya çıkacak yazılım tabanlı farklı teknolojiler aracılığıyla yapılan sözleşmelerde de bu platformu işleten kişi aracı hizmet sağlayıcı olarak nitelendirilecektir.

Aracı hizmet sağlayıcı, işlettiği platformda satıcı veya sağlayıcı ile tüketici arasında mesafeli sözleşme yapılmasına imkân sağlamalıdır. Ancak aracı hizmet sağlayıcının bunun yanında üstlendiği başka bazı hizmetler de bulunabilir. Bu durum, bu kişinin aracı hizmet sağlayıcı niteliğini değiştirmez. Buna karşılık, sadece sözleşme görüşmelerinin başlamasına aracılık eden ve işlettiği platform üzerinden mesafeli sözleşme kurulmasına imkân sağlamayan kişiler aracı hizmet sağlayıcı niteliğinde değildirler.

KAYNAKÇA

- Altın Şahin, Hayrunnisa. "İnternet Yoluyla Kurulan Mesafeli Sözleşmelerde Tüketicinin Cayma Hakkının İstisnaları." *Bilişim Hukuku Dergisi* 5, no. 2 (2023): 225-280.
- Arat, Ayşe. "6502 Sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanunda 7392 Sayılı Kanunla Yapılan Mesafeli Sözleşmelere İlişkin Değişiklikler ve Bunun Aracı Hizmet Sağlayıcının Sorumluluğuna Etkisi." *Terazi Hukuk Dergisi* 18, no. 208 (2023): 10-22.
- Aydoğdu, Murat, ve Nalan Kahveci. *Tüketici Hukuku Dersleri*. Ankara: Adalet Yayınevi, 2021.
- Bingöl, Muhammet Emin. "Elektronik Pazaryeri İşletmecilerinin Satıcılar Bakımından Yapmış Olduğu Aracılık Faaliyetinin Hukukî Niteliği." *Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* 25, no. 2 (2023): 599-646.
- Busch, Christoph. "Mehr Fairness und Transparenz in der Plattformökonomie?" *Gewerblicher Rechtsschutz und Urheberrecht*, no. 8 (2019): 788-796.
- Çabri, Sezer. *Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun Şerhi*. Ankara: Adalet Yayınevi, 2021.
- Demirbaş, Harun. *6563 Sayılı Elektronik Ticaretin Düzenlenmesi Hakkında Kanun Kapsamında Hizmet Sağlayıcıları ve Aracı Hizmet Sağlayıcılarının Yükümlülükleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2015.
- Ekingen, Erman. "Avrupa Birliği Rekabet Hukuku Açısından Avrupa İçin Dijital Tek Pazar Stratejisinin Son Adımı: Dijital Pazarlar Yasası Taslağı." *Legal Hukuk Dergisi* 20, no. 232 (2022): 1199-1238.
- Ekingen, Erman, ve Miray Özer Deniz. "7392 ve 7416 Sayılı Kanunlarla Yapılan Değişikliklerin Aracı Hizmet Sağlayıcı Olarak Çevrimiçi Çok Taraflı Platformların Sorumluluklarına ve Tüketicilere Etkileri." *Adalet Dergisi*, no. 69 (2022): 429-467.

- İnce, Şükran, ve İzel Kibar. "Distance Contracts in E-Commerce." *GSI Articletter*, no. 20 (2019): 41-66.
- İnceoğlu, M. Murat ve Ece Baş Süzel. "Mesafeli Sözleşme Kurulmasına Aracılık Edenlerin Tüketicie Karşı Sorumluluğu (TKHK m.48/f.5)." *Bahçeşehir Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* 15, no. 189-190 (2020): 475-491.
- Kara, İlhan. *Tüketici Hukuku*. Ankara: Yetkin Yayınları, 2023.
- Keskin, A. Dilşad. "TKHK Değişik m. 48 Hükmü Çerçevesinde Aracı Hizmet Sağlayıcının Tüketicie Karşı Sorumluluğu." *Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* 26, no. 3 (2022): 119-144.
- Koca, Umay İlke. *Mesafeli Sözleşmelerin Kurulmasına Aracılık Eden Platformlara Karşı Tüketicinin Korunması*. Ankara: Yetkin Yayınları, 2023.
- Maume, Philipp. *Beckscher Online-Kommentar zum BGB (BeckOK BGB)*. München: Verlag C. H. Beck, 2023. beck-online.beck.de.
- Naumann, Stefan ve Anselm Rodenhausen. "Die P2B-Verordnung aus Unternehmenssicht: Herausforderungen füreuropäische Plattformen am Beispiel einer Hybrid-Online-Plattform." *Zeitschrift für Europäisches Privatrecht*, no. 4 (2020): 768-799.
- Özbay Özdoğru, Zeynep. *İnternet Ortamında Faaliyet Gösteren Aracılık Edenlerin Mesafeli Sözleşmeden Dolayı Tüketicie Karşı Sorumluluğunun Şartları*. İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2022.
- Özel, Çağlar. *Tüketicinin Korunması Hukuku*. Ankara: Seçkin, 2021.
- Özer Deniz, Miray. "Mesafeli Sözleşmelerde Cayma Hakkının Kullanımına Yönelik Değişiklikler." *Socrates Journal of Interdisciplinary Social Studies* 8, no. 22 (2022): 69-76.
- Schmidt, Patrik. "Neue Anforderungen für Online-Marktplätze und Bewertungsplattformen im Zivil- und Lauterkeitsrecht." *Verbraucher und Recht*, no. 4 (2022): 131-139.

- Schmidt, Patrik. “§1 Transparenzpflichten für Online-Marktplätze.” iç. *Das neue Schuldrecht*, Editör: Tobias Brönneke, Carsten Föhlisch ve Klaus Tonner, 13-28. Baden-Baden: Nomos Verlagsgesellschaft, 2022.
- Sert Sütçü, Selin. “Elektronik Ticarete Tüketicinin Korunması.” iç. *6502 Sayılı Tüketicinin Korunması Hakkındaki Kanun Hükümlerine Göre Tüketici Hukuku Uygulamalarında Tüketicinin Korunması*, Editör: Selin Sert Sütçü, 15-28. Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2019.
- Sert Sütçü, Selin. “Mesafeli Sözleşmelerin Kurulmasına Aracılık Edenlerin Tüketici Hukuku Bağlamında Sorumluluğunun Belirlenmesi.” *Necmettin Erbakan Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* 4, no. 1 (2021): 276-287.
- Topaloğlu, Mustafa. *Milli Şerh - 6502 Sayılı Tüketicinin Korunması Şerhi*. Editör: Hakan Tokbaş ve Özlem Tüzüner. İstanbul: Aristo Hukuk Yayınevi, 2016.
- Uzun Kazmacı, Özge. “İnternet Ortamında Kurulan Mesafeli Sözleşmelerde Tüketicinin Korunması.” *Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi*, Prof. Dr. Cevdet Yavuz’a Armağan Cilt: II 22, no. 3 (2016): 2791-2818.
- Wendehorst, Christiane. *Münchener Kommentar zum Bürgerlichen Gesetzbuch: BGB, Band 3: Schuldrecht – Allgemeiner Teil II*. München: Verlag C. H. Beck, 2022. beck-online.beck.de.
- Yağmur, Setenay ve Mazlum Doğan. “Aracı Hizmet Sağlayıcının Elektronik Ticaret Platformundaki Ayıplı Üründen Sorumluluğu.” *Terazi Hukuk Dergisi* 19, no. 209 (2024): 110-119.

Hakem Değerlendirmesi: Çift kör hakem.

Finansal Destek: Yazar bu çalışma için finansal destek alıp almadığını belirtmemiştir.

Çıkar Çatışması: Yazar çıkar çatışması bildirmemiştir.

Etik Kurul Onayı: Yazar etik kurul onayının gerekmediğini belirtmiştir.

Peer Review: Double peer-reviewed.

Financial Support: The author has not declared whether this work has received any financial support.

Conflict of Interest: The author has no conflict of interest to declare.

Ethics Committee Approval: The author stated that ethics committee approval is not required.
